

Sprawozdanie

z działalności Polskiego Towarzystwa Geologicznego w roku administracyjnym 1946/47.

W okresie sprawozdawczym poniosło Polskie Towarzystwo Geologiczne dotkliwe straty przez śmierć Prezesa Towarzystwa ś. p. Prof. Inż. Stefana Czarnockiego, zmarłego w dniu 6 stycznia 1947 r., a następnie przez śmierć ś. p. Prof. Dr Wojciecha Rogali, powołanego przez Zarząd Towarzystwa na opróżnione stanowisko Prezesa Towarzystwa, a zmarłego w dniu 4 maja 1947 r. Uchwałą Zarządu Głównego postanowiono powierzyć przewodnictwo Towarzystwa do najbliższego Walnego Zgromadzenia Prof. Dr Marianowi Książkiewiczowi.

Dzięki otrzymywanym subwencjom z Wydziału Nauki Ministerstwa Oświaty został wydrukowany XVI tom Rocznika Polskiego Tow. Geologicznego, który poświęcono pamięci długoletniego Prezesa Towarzystwa ś. p. Prof. Jana Nowaka.

W Krakowskim ośrodku Towarzystwa odbyły się posiedzenia naukowe z odczytami:

Dr K. Tołwiński: „Naftowe zagadnienia poszukiwawcze w Polsce“.

Prof. Dr A. Gawęł: „Problem granityzacji“

Prof. Dr Inż. R. Rosłoński: „Wodny bilans dorzecza i metoda do obliczania tegoż służąca“.

T. Wieser: „Badania nad egzotykami w okolicach Wadowic.“

Prof. Dr Fr. Bieda i Dr W. Krach: „Działalność naukowa ś. p. Prof. Wilhelma Friedberga“.

Prof. Dr Inż. J. Zwierzycki: „Węgiel brunatny na Ziemiach Zachodnich“

Dr J. Gołąb: „Z geologii okolic Częstochowy“.

Inż. J. Poborski: „Złoża soli w Wielkopolsce w świetle nowszych badań“.

W ośrodku Warszawskim:

Doc. Dr B. Halicki i Prof. St. Małkowski: „Zjazd Krakowski w sprawach badań plejstocenu“.

Doc. Dr B. Halicki: „Wyniki badań nad plejstocenem wzdłuż Wilii i Niemna (wykonanych wraz z Dr Jaroszewicz-Halicką)

Prof. Dr W. Goetel: „O wizycie w Szwecji“

Prof. Dr J. Samsonowicz: „O pewnych fazach orogenezy staropaleozoicznej“.

Nawiązując do uchwały Walnego Zgromadzenia Pol. Tow. Geologicznego w r. 1946 przystąpienia do zbiorowego opracowania „Geologii Ziemi Polskich“, dwa posiedzenia w Krakowie poświęcono dla przeprowadzenia dyskusji i rozpoczęcia prac. W wyniku powziętych uchwał Redaktorem Naczelnym został wybrany Prof. Dr W. Rogala, Redaktorami Działów: Prof. Jan Samsonowicz (Część stratygraficzna), Prof. M. Książkiewicz (Część regionalna) i Dr K. Tołwiński (Bogactwa Kopalne Ziemi Polskich). Po śmierci Prof. W. Rogali Kierownictwo Redakcji „Geologii Ziemi Polskich“ powierzono Prof. J. Samsonowiczowi, a kierownictwo części III (Bogactwa kopalne) — wobec rezygnacji Dr K. Tołwińskiego — Prof. J. Zwierzyckiemu. Do Komisji „Geologii Ziemi Polskich“ zostało powołanych 21 osób, którym przydzielono poszczególne tematy do opracowania.

Ilość członków Towarzystwa wzrosła w okresie sprawozdawczym do 207 osób (w tym Oddział Warszawski 30 osób), osiągając w ten sposób stan przedwojenny.

Dzięki wydrukowaniu pierwszego powojennego Rocznika PTG można było przystąpić do przerwanej przez okres wojenny wymiany wydawnictw zagranicą, uzyskując szereg wydawnictw bieżących a także i dawniejszych, które Biblioteka Towarzystwa straciła w czasie wojny. W najbliższym Roczniku PTG postanowiono wydrukować pełną listę uzyskanych drogą wymiany wydawnictw zagranicznych.

W myśl uchwały ostatniego Walnego Zgromadzenia Zjazd PTG urządzono w czasie od 15—18 sierpnia w Kielcach pod przewodnictwem Dyr. J. Czarnockiego.

Walne Zgromadzenie PTG odbyte w Chęcinach w dniu 17 sierpnia 1947 r.

W zastępstwie nieobecnego Prof. M. Książkiewicza Walne Zgromadzenie zagał Prof. J. Samsonowicz, proponując na Przewodniczącego Prof. W. Goetla, który wstępne przemówienie poświęcił zmarłym Prezesom Towarzystwa Prof. Stefanowi Czarnockiemu i Prof. Wojciechowi Rogali, których pamięć uczcili zebrani powstaniem i chwilą milczenia. Następnie wita przybyłego na Zjazd PTG przedstawiciela geologów czeskich Doc. Prantla.

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa złożył imieniem ustępującego Zarządu Sekretarz Zarządu Głównego K. Maślankiewicz. Po przedstawieniu sprawozdania kasowego przez Skarbnika Dr. K. Skoczylas-Ciszewską, Dr St. Krajewski w imieniu Komisji Rewizyjnej przedstawia Walnemu Zgromadzeniu wniosek o przyjęcie sprawozdania i udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi; wniosek ten został przyjęty przez aklamację.

Na wniosek Prof. T. Wojny Prezesem Towarzystwa został wybrany Prof. Marian Książkiewicz, Wiceprezesem Dyr. Państwowego Instytutu Geologicznego Jan Czarnocki, Członkami Zarządu Głównego: F. Bieda, W. Goetel, B. Halicki, M. Kamiński, K. Maślankiewicz, E. Passendorfer, J. Samsonowicz, K. Skoczylas-Ciszewska, H. Świdziński i J. Zwierzycki. Na wniosek J. Samsonowicza członkami Komisji Rewizyjnej zostali wybrani: A. Gawęł, S. Sokołowski i T. Wojno.

Walne Zgromadzenie uchwaliło następujące wnioski Zarządu Głównego, przedstawione przez K. Maślankiewicza:

1. Składkę członkowską podwyższono do 300 złotych rocznie.
2. Walne Zgromadzenie PTG apeluje do miarodajnych czynników państwowych o baczną opiekę nad inwentaryzacją wierceń, mających duże znaczenie naukowe i o podjęcie starań rewindykacyjnych geologiczno-górnicznych materiałów z Ziem Odzyskanych, a w szczególności próbek i protokołów wiertniczych z głębokich wierceń.
3. W. Zgrom. PTG apeluje do czynników państwowych i samorządowych, aby przy wszelkich pracach górniczych, wierceniach, budowach zapor itp. zwracano się

- o opinię i poradę do fachowych geologów. Dotychczasowe doświadczenie wykazuje, że pomijanie opinii geologów fatalnie nieraz odbijało się na niewłaściwie zaprojektowanych pracach, a co najmniej nieraz niepotrzebnie powodowało podwyższanie kosztów wskutek konieczności wprowadzenia zmian już po rozpoczęciu robót.
4. W. Zgrom. PTG oświadcza się przeciw projektowi budowy wielkiej zapory wodnej pod Czorsztynem, przedstawiającej nie tylko wyjątkowe trudności techniczne, lecz równocześnie grożącej zupełnym zniszczeniem bezcennego krajobrazu oraz Parku Narodowego Pieśnińskiego.
 5. W. Zgrom. PTG proponuje stworzenie na terenie Czarnowskich Gór pod Kielcami małego rezerwatu przyrodniczego, któryby pozwolił na zachowanie i ochronę klasycznego przykładu fałdowania.
 6. W. Zgrom. PTG w pełni popiera wniosek uchwalony na Zjeździe Ochrony Przyrody rozszerzenia granic Parku Narodowego Gór Świętokrzyskich z uwagi na jego wyjątkowe walory zabytkowo-krajobrazowe i naukowe.
 7. W. Zgrom. PTG uważa za konieczne powiększenie działu geologicznego w Muzeum Świętokrzyskim w zakresie odpowiadającym wyjątkowej ważności pod względem geologicznym tego regionu.

Ponadto Walne Zgromadzenie uchwaliło zwrócić się do Ministerstwa Spraw Zagranicznych z prośbą o życzliwe rozpatrywanie skierowanych podań geologów, pracujących naukowo, o wyjazdy zagranicę dla wzięcia udziału w zjazdach zagranicznych, jak i przeprowadzania indywidualnych badań naukowych ze szczególnym uwzględnieniem Czechosłowacji.

Wreszcie postanowiono wyrazić podziękowanie Dyr. J. Czarnockiemu za doskonałe zorganizowanie Zjazdu PTG, a Państwowemu Instytutowi Geologicznemu za wydatną pomoc

Prof. Samsonowicz poruszył sprawę słownictwa geologicznego, proponując stworzenie komórki organizacyjnej, która się zajęła wydaniem stosowanych terminów geologicznych. Po przeprowadzonej dyskusji postanowiono tę rzecz przekazać nowemu Zarządowi, proponując w oparciu się na

przedwojennych pracach Prof. Kozłowskiego, Lewińskiego i Wiśniowskiego w porozumieniu z Komisją językową Pol. Akad. Um. zwrócić się o opinię do poszczególnych geologów, a po ustaleniu terminów ogłosić je w Roczniku; w latach następnych wykaz ten winien być uzupełniany.

Dr. Premik poruszył sprawę niedostacznego traktowania nauk geologicznych w szkołach. Po obszernej dyskusji postanowiono zalecić nowemu Zarządowi zapoznanie się z istotnym stanem rzeczy i w razie potrzeby wszczęcie odpowiednich kroków, przede wszystkim zaś w Ministerstwie Oświaty. Dr. J. Premik przedstawił również sprawę ochrony zasypywanego obecnie kamieniołomu w Bonarce pod Krakowem a służącego od wielu lat studiującym geologię w Krakowie jako teren wycieczek. Uchwalono zwrócić się w tej sprawie do Państw. Ochr. Przyrody, proponując stworzenie na terenie kamieniołomu małego rezerwatu. Prof. Samsonowicz poruszył sprawę terminu wprowadzonego przez okupanta (Warthegau), a użytego w pracach niemieckiego geologa, ogłoszonych w szwedzkim czasopiśmie geologicznym, i proponuje, żeby Zarząd Twa odniósł się do redakcji czasopisma w tej sprawie drażniącej i przykłej dla Polaków. Doc. Świdziński poruszył sprawę zrabowania przez Niemców wielkiej ilości materiału naukowego, co budzi obawy, że materiały te mogły być wykorzystane przez geologów niemieckich w publikacjach bez powołania się na autorstwo polskich geologów. P. T. G. wspólnie z Akad. Um. powinno zwrócić na to uwagę a w razie ukazania się w druku prac opartych na tych materiałach powinno ogłosić protest i odnieść się do UNESCO.

Zjazd Pol. Tow. Geol. w r. 1948 uchwalono urządzić w Toruniu z uwzględnieniem przede wszystkim zagadnień dypluwalnych; wycieczki zjazdowe miałyby się odbyć częściowo na terenie północnych Ziem Odzyskanych. Termin Zjazdu ustalono na początek lipca. Organizacją Zjazdu zajęliby się Prof. R. Galon i E. Passendorfer.

Apelem do usilnej i zgodnej współpracy na polu geologii, dla której w Polsce powstają korzystne warunki rozwoju i koniecznością pogłębienia przyjaznych stosunków z geologami czesko-słowackimi zakończył Prof. Goetel Walne Zgromadzenie.

Na pomnik Mariana Raciborskiego zebrali uczestnicy Zjazdu kwotę 10.500 zł., która została przekazana na ręce Przewodniczącego Komitetu Budowy pomnika Prof. Wł. Szafera.

SPRAWOZDANIE KASOWE

za okres od 1. czerwca 1945 do 7. sierpnia 1947 r.

Dochody:

Subwencje Ministerstwa Oświaty	665.000.— Zł
Składki członków	8.137.50 „
Ze sprzedaży Rocznika PTG.	5.045.— „
Wpłaty uczestników Zjazd PTG.	35.880.— „
Odsetki w P. K. O.	508.— „
Razem	714.570.50 Zł

Rozchody:

Druk Rocznika PTG.	474.569.— Zł
Koszty Zjazdu PTG.	83.832.— „
Za kupno wyczerpanych Roczników PTG.	1.500.— „
Wydatki administracyjne	23.965.— „
Razem	583.866. Zł

Z e s t a w i e n i e:

Dochód	714.570.50 Zł
Rozchód	583.866.— „
Pozostałość	130.704.50 Zł

(--) Dr Kamila Ciszewska
Skarbnik PTG.

Komsja Rewizyjna na posiedzeniu w dniu 14. sierpnia 1947 r. zbadała poszczególne pozycje od dnia 12. czerwca 1945 r. i stwierdziła ich zgodność z dowodami kasowymi oraz prawidłowość końcowego zestawienia do dnia 7. sierpnia 1949 r.

Na tej podstawie Komisja rewizyjna proponuje udzielenie przez Walne Zgromadzenie PTG absolutorium Skarbnikowi za sprawowane czynności.

Za Komisję Rewizyjną.

(—) Inż. Mgr. Henryk Friedberg
Doc. Dr Antoni Gaweł

Kraków, dnia 14 sierpnia 1948 r.